People's Herald

People's Herald

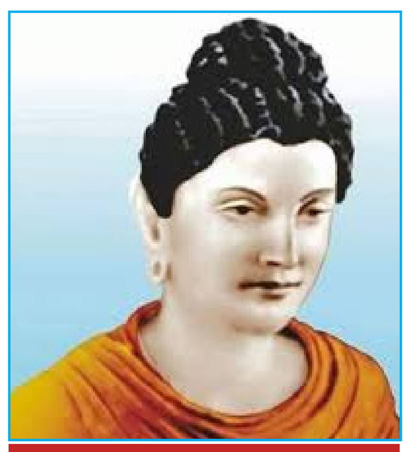

Rs- 160/month

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"

https://www.facebook.com/profile.php?id=161037521061610

ਪਟਿਆਲਾ

"Equality and Justice"

स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

PATIALA | On line paper | 30 ਨਵੰਬਰ 2025 ਐਤਵਾਰ "ਰੋਜ਼ਾਨਾ" ਚੌਥਾ ਸਾਲ | w.e.f. 15 August 2022 | ਪਟਿਆਲਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ- ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ | whatsapp. 91-94636-01616 | email. hardipchumber57@gmail.com | ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦ ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ

(Google pay91-9463601616 HARDIP SINGH STATE BANK OF INDIA ACCT NO-10566643658 . IFSC- SBIN0050773

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਹੜਤਾਲ: 5 ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਬਰਖਾਸਤ, ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੁਅੱਤਲ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 29 ਨਵੰਬਰ 2025:

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ-ਸਕੀਮ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੜਤਾਲ ਨੇ ਨਵਾਂ ਰੁਖ ਧਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੜਤਾਲ ਕਾਰਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (AAP) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਕਦਮ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹਨ।

5 ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਬਰਖਾਸਤ, ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੁਅੱਤਲ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ (ਅਸਥਾਈ) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹੜਤਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ।

ਹੜਤਾਲ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ: ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਸ ₹11,939 ਦਾ ਘਾਟਾ

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਨਾ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਬੱਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚਾਰਜ,

ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਅਗਲੇ ਪੇਜ਼ ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 44,920 ਕਿ.ਮੀ. ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ: CM ਮਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੜਕ ਨਿਰਮਾਣ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ 44,920 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ 16,209 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪੇਂਡੂ, ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਤਰ 'ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਠੇਕੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਸੁਚਾਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 4,092 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ 19,373 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੇਂਡੂ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਕਈ ਸੜਕਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਰੁਪਇਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ: CM ਮਾਨ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੜ੍ਹ ਰਾਹਤ ਫੰਡ (RDF) ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆੜੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਮ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਜੋ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਵੀ ਮਿਲਣੇ ਹੀ ਸਨ।

ਸੂਬੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੜਕ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਰਕਮਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘਟੀਆ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਰੱਦ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੀ . ਆ ਰ . ਟੀ . ਸੀ .

ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਅਗਲੇ ਪੇਜ਼ ਤੇ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ: ਚੋਣ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਬਠਿੰਡਾ, 29 ਨਵੰਬਰ 2025: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫਸਰ-ਕਮ-ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਧੀਮਾਨ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ੀਦ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾ ਡਰ ਭੈਅ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਧੀਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 1 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 4 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 5 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 6 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਨਾਮਜਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। 14 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ 17 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਵੇਰੇ 8 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਧੀਮਾਨ ਨੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ੀਦ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ 17 ਜੋਨਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 211 ਏਡੀਸੀ ਕੋਰਟ ਰੂਮ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 137 ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜੋਨਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਮੌੜ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜੋਨ ਮਾਈਸਰਖਾਨਾ ਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਪਾਖਰ ਲਈ ਨਾਮਜਦਗੀ ਪੱਤਰ ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਐਸਡੀਐਮ ਦਫਤਰ ਮੌੜ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਦੇ ਮੰਡੀ ਕਲਾ ਤੇ ਕਰਾੜ ਵਾਲਾ ਲਈ ਦਫਤਰ ਬੀਡੀਪੀਓ ਰਾਮਪੁਰਾ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਪੱਕਾ ਕਲਾਂ ਬੰਗੀ ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਿੰਗੋ ਮੰਡੀ ਲਈ ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਦਫਤਰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਫੂਸ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਬਹਿਮਣ ਦੀਵਾਨਾਂ ਲਈ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 311 ਅਦਾਲਤ ਰੂਮ ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਫਤਰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਬਠਿੰਡਾ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਬਾਂਡੀ ਅਤੇ ਜੈ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਲਈ ਦਫਤਰ ਬੀਡੀਪੀਓ ਸੰਗਤ, ਗੋਨਿਆਣਾ ਦੇ ਬਲਾਹੜ ਬਿੰਝੂ ਅਤੇ ਕਿਲੀ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਲਈ ਨਿਊ

ਦਫਤਰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇੜੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਗੋਨਿਆਣਾ, ਨਥਾਣਾ ਦੇ ਭੁੱਚੋ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪੂਹਲਾ ਲਈ ਦਫਤਰ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨਥਾਣਾ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਫੂਲ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜੋਨ ਸੀਰੀਏਵਾਲਾ ਤੇ ਬੁਰਜ ਗਿੱਲ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਫਤਰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਧੀਮਾਨ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜੋਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਭੈ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਕਰਨ।

ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫੀ ਵਿਰੁੱਧ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਬਠਿੰਡਾ ,29 ਦਸੰਬਰ 2025 : ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਜਿਲਾ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ 11ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਧਰਨੇ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨਸਰਾਲੀ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿਵੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਰੇਗਾ ਦੇ ਬੰਦ ਪਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾਉਣ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ 700 ਰੁਪਏ ਕਰਾਉਣ , ਮਨਰੇਗਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ , ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1100 ਰੁਪਏ ਦਿਵਾਉਣ , ਵਿਧਵਾ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ 5000 ਰੁਪਏ ਕਰਵਾਉਣ, ਮੋਦੀ ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੱਖੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਕੇ ਖੇਤੀ ਅਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਫਾਲਤੂ ਜਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਸਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਰੇਗਾ ਦਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚੁੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਮਨਰੇਗਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਕੀਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ 2500 ਕਰਨ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1100 ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵਫਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੇਸ 2 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੋਣਗੇ ਸੂਚੀਬੱਧ : ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ

ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਨੇ 1 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਲਈ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਰਕੂਲਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਣੇ ਕੇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤੁਰਤ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦੋ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਕੂਲਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕੂਲਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ, ਬੇਦਖਲੀ ਅਤੇ ਢਾਹੁਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ, ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਉਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਬੇਨਤੀ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕੂਲਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨੌਜੁਆਨ ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕੂਲਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਚ.ਈ. ਪ੍ਰੋ: ਕਵਾਸੀ ਓਬਿਰੀ-ਡਾਂਸੋ ਨੂੰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ 350ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੁਸਤਕ ਭੇਟ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਘਾਨਾ ਨਾਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲੀ ਕਦਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਚ.ਈ. ਪ੍ਰੋ. ਕਵਾਸੀ ਓਬਰੀ-ਡਾਂਸੋ ਨਾਲ ਘਾਨਾ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੁਸਤਕ, ਨੌਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪਾਵਨ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ

ਸੈੱਟ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਤਲਵਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਘਾਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਰਮਿਆਨ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਚ.ਈ. ਪ੍ਰੋ. ਕਵਾਸੀ ਓਬਰੀ-ਡਾਂਸੋ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਘਾਨਾ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਨੌਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡੂੰਘੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਕਦਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲ ਨੌਵੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਚ.ਈ. ਪ੍ਰੋ. ਕਵਾਸੀ ਓਬਰੀ-ਡਾਂਸੋ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਟੇਟ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਸਥਾਈ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਐਚ.ਈ. ਪ੍ਰੋ. ਕਵਾਸੀ ਓਬੀਰੀ-ਡਾਂਸੋ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਘਾਨਾ ਦਰਮਿਆਨ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 44,920 ਕਿ.ਮੀ. ਸੜਕਾਂ

ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼

ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਤੇ CM ਮਾਨ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਆਵਾਜਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ 900 ਨਵੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਜਲਦੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਚੇਤਾਵਨੀ

CM ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਂਗਸਟਰ ਤੱਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ। ਸਰਕਾਰ ਜ਼ੀਰੋ ਟਾਲਰੈਂਸ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਡ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਸਰਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨੂੰ "ਰਾਜਨੀਤੀ" ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਿੱਤੀ। CM ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਦੁਰਵਸਥਾ ਖੇਡ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਦੋ ਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ 2030 ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂਦੀਆਂਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ: ਕੁਰਾਲੀ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਕੁਰਾਲੀ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੇ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ CM ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੌਰਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਪਨਗਰ ਦੇ DC ਨੂੰ ਰੂਟ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਵਿਧਾ ਮਿਲੇ।

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਹੜਤਾਲ:

ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ

ਡੀਜ਼ਲ, ਓਵਰਟਾਈਮ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਸ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ₹9,520 ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ₹11,939 ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ 28 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੜਤਾਲ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਸ 301 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਖੁੰਝ ਗਈ, ਜੋ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ਰਤ 15 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਤੜਕੇ 3:30 ਵਜੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ

ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ 3:30 ਵਜੇ ਕੁਰਾਲੀ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਪੁੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਪੱਖ: ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਹਨ।

ਜਲੰਧਰ ਡਿਪੂ-1 ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਟੈਂਡਰ 'ਤੇ 1,600 ਨਵੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯੂਨੀਅਨ ਅਨੁਸਾਰ:

- ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਰ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਡਰਾਈਵਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
- ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਡਿਪੂਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਕੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।
- ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੋਣਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ "ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ" ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਤਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ vs ਯੂਨੀਅਨ — ਟਕਰਾਅ ਤੇਜ਼

ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਯਾਤਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੂਨੀਅਨ ਇਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਸ ਸੀ / ਬੀ ਸੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪਾਵਰਕਾਮ ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਖੰਨਾ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ।

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਸ ਸੀ/ਬੀ ਸੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪਾਵਰਕਾਮ (ਰਜਿ:) ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਡਾਕਟਰ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਰੀਨਿਰਮਾਣ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ

ਸਰਕਲ ਖੰਨਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਨਬਸ ਠੇਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਅੰਨੇਵਾਹ ਕੀਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਘੋਰ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ।ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਠੇਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ਾ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਛੜੇ ਸਾਥੀ ਕਰਤਾਰ ਚੰਦ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਸਾਂਤੀ ਲਈ ਮੋਨ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆ ਕੀਤੀਆ,ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਦੇ ਲਈ ਡਿਵੀਜਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਬਢੌਤਰੀ ਲਈ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਾਥੀ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਰਵ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨਚੀ ,ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ, ਇੰਜ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੇ ਈ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ, ਧਰਮਰਾਜ,ਪਦਮ ਸ਼ਾਹੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਗੈਰਾ ਹਾਜਰ ਹੋਏ।

ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ :ਸੇਵੇਵਾਲਾ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ" ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, 29 ਨਵੰਬਰ 2025:ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਇਕ ਹੰਗਾਮੀ ਬੈਠਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫਤਰ ਨੇੜੇ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਸੇਵੇਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸੇਵੇਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਡੇਢ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਮਗਨਰੇਗਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਿੱਤ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਰੇਗਾ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਫਾਈ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਨਰੇਗਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਗਨਰੇਗਾ ਦੇ ਬੰਦ ਚਾਲੂ ਕਰਾਉਣ, ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾਉਣ, ਚੋਣ ਗਰੰਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇਣ, ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ-ਕਿਸਾਨਾ 'ਤੇ ਬਣੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਕਰਾਉਣ, ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿਲ 2025 ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਤ ਕੋਡ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪਿੰਡ ਖੁੱਡੀਆਂ ਵਿਖੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ- ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ

1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਡਾ. ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ, ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਸੰਮੇਲਨ ਨਾਗਪੁਰ, 8 ਅਗਸਤ, 1930

V. ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ

23. ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗਰੰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਜੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅੰਦੋਲਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਅਧੂਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1928 ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1929 ਤੱਕ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਧਮਕੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੀਚਾ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 1929 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਟੀਚਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟੀਚੇ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ, ਮੰਦਭਾਗਾ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ “ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹਾਂ”। ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮੈਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

24. ਪਰ ਅਸੀਂ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਟੇਟਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ “ਸਵਰਾਜ” ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਥ ਵਿੱਚ? ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਮਹਾਨ ਬੌਧਿਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਪਛਤਾਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਇਸਨੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਏ ਸਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਆਮ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜੀਵਤ ਸੰਪਰਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੇਰਹਿਮ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਧੀਕੀਆਂ ਜਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਮੌਕਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੰਭਵ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਾਧਨ ਮਾਮੂਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੜਨ ਲਈ ਪਿਛੋਕੜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੁਦਰਾ, ਸੜਕਾਂ, ਨਹਿਰਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਡਾਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ।

25. ਇਹ ਸਭ ਸੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਕੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ ਹੈ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਖਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, “ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਲੰਬੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੁਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਉੱਚਾਈ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ “ਸਵਰਾਜ” ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੈਤਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ “ਸਵਰਾਜ” ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੈਤਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਲੀ ਯਾਦ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗਾ। ਕੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਬਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਆਬਾਦੀ ਜਿੰਨੀ ਗਰੀਬ ਹੈ? ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 10 ਲੱਖ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ 19ਵੀਂ ਸਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਅਕਾਲ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 ਲੱਖ, 50 ਲੱਖ ਅਤੇ 1.5 ਕਰੋੜ ਤੋਂ 2.6 ਕਰੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 60 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਭੱਤਾ” ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅਨਾਜ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਖਤੇ, ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ? ਸਰਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧਦੀ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੀੜਤ ਲੋਕ ਕੌਣ ਹਨ? ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਜੋ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਅਤਿ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ, ਅਕਾਲ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸੱਜਣੋ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ, ਚੰਗੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਰੇਲ ਆਵਾਜਾਈ, ਪੱਤਰ ਵਾਹਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਸੁਨੇਹੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ, ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ, ਤੋਲ ਅਤੇ ਮਾਪ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਭੂਗੋਲ, ਖਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਜਣੋ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਚਣ ਲਈ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਬੇਰਹਿਮ ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦੀ ਅਸਮਾਨ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ “ਸਾਲਾਨਾ ਟੈਕਸ” ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਿੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ (ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਕਮਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾਇਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਮੁਸ਼ਕਲ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਰੁਕਾਵਟ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਨਿਹਿਤ ਹਿੱਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜੀਵਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਨਿਹਿਤ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
"Equality and Justice" ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਾ

ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਡਰ। ਕੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੀਮਕ ਵਾਂਗ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਕਾ ਚੂਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਹੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਣ? ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂ? ਕੀ ਇਸ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਰੰਗੀ ਮਰੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਰੋਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਲੋਕ ਹੋਣ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕੇਗੀ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਵ “ਸਵਰਾਜ ਸਰਕਾਰ” ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

26. ਹੁਣ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖੋ। ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਦੀਆਂ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ? ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਕੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੂਹ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ? ਸੱਜਣੋ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਦਰਜ਼ੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਕੋਟ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਕਲ ਕੀਤੀ, ਜੇਕਰ ਨਮੂਨਾ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਫਟਿਆ ਜਾਂ ਘਿਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕੋਟ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਟੇਕ ਨਾਲ ਸਿਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹੀ ਟੇਕ ਨਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕੋਟ 'ਤੇ ਸਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ

ਲੇਖ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਅਗਲੇ ਪੇਜ਼ ਤੇ

ਲੇਖ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਾਂਗ ਜ਼ਖ਼ਮ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਰਹੇਗੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਓਨਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਸਵਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਵਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨੈਤਿਕ ਭੂਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਸਵਰਾਜ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸੀਹਿਆਂ, ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਢਾਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਜਣੋ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਸਵਰਾਜ ਕੋਈ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਹੋਵੋਗੇ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ। ਡਰ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਡੋਲੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਕਿੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਟੀਚਾ ਬਣਾਓਗੇ।

27. ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਵੱਲ ਦਿਵਾ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਰਹੇਗੀ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਪਾਲ ਆਫ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਜਣੋ, ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਦਨਾਂ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਹੱਲ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਦਨ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੱਲ ਦੂਜਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ। ਜੇਕਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਹੁਣੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਫੌਜ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ।

28. ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਚਣ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜਿਓਂ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਚੱਕੀ ਕਿੰਨੀ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੀਸੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਜਵਾਬ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਏਜੰਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਲਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਟਕਰਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਦਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਆਫ਼ਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਣਚਾਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਦ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਂਡ ਐਂਟੀ ਕਰਪਸ਼ਨ ਫ਼ਰੰਟ ਰਜਿ. ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣਾ 16 ਵਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ, ਮੁਫ਼ਤ ਡੈਂਟਲ ਚੈੱਕ ਅੱਪ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ,

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸਰਹੰਦ : 29 ਨਵੰਬਰ 2025 ਦ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਂਡ ਐਂਟੀ ਕਰਪਸ਼ਨ ਫ਼ਰੰਟ ਰਜਿ. ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣਾ 16 ਵਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ, ਮੁਫ਼ਤ ਡੈਂਟਲ ਚੈੱਕ ਅੱਪ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ, ਅਸ਼ੋਕਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖ਼ੇ ਮਨਾਇਆ | ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਬਤੌਰ ਮਹਿਮਾਨ ਸ ਨੀਲਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ ਪੁੱਜੇ | ਸ੍ਰੀ ਮਝੈਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਕੈਂਪ ਦਾ ਸ਼ੁੱਭ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ | ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵੋਧਨ ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਂਡ ਐਂਟੀ ਕਰਪਸ਼ਨ ਫ਼ਰੰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੁਫ਼ਤ ਡੈਂਟਲ ਚੈੱਕ ਅੱਪ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ | ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ, ਸੋ ਅਜਿਹੇ ਮੁਫ਼ਤ ਕੈਂਪਾਂ ਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਖਾਸਕਰ ਕੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਜਨ ਸਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ | ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ ਗੁਰਪਾਲ ਭੱਲਾ ਤੇ ਡਾ ਨਿਮਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ | ਇਸ ਮੌਕੇ ਫ਼ਰੰਟ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ ਐਮ ਐਸ ਰੋਹਟਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ਸਕੂਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ | ਇਸ ਮੌਕੇ ਫ਼ਰੰਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੈਦ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਐਡਵਾਇਸਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਟੇਟ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਜਮੀਤਗੜ੍ਹ, ਖਜਾਨਚੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਤਲਾਈਆਂ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਕਜ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਵਿੰਗ ਦੇ ਸਟੇਟ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੂਲ ਕਮੇਟੀ ਮੈਨਜਰ ਦਵਿੰਦਰ ਵਰਮਾ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਡਮ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ,ਮੈਡਮ ਪਿੰਕੀ ਧੀਮਾਨ, ਮੈਡਮ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮੈਡਮ ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਮੈਡਮ ਸ਼ੈਰੀ, ਮੈਡਮ ਆਰਤੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸਨ | ਇਸ ਮੌਕੇ 227 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ਼ ਦਾ ਮੁਫ਼ਤ ਡੈਂਟਲ ਚੈੱਕ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਝਬੇਲਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਮਦਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਕਰਵਾਈ ਗਈ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ( ) ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਝਬੇਲਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਮਦਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਕਰਵਾਈ ਗਈ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸਕੂਲ ਮੁੱਖੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਇਲ ਫ਼ੋਨ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੀਤੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆ ਨੇ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਡਲ, ਨੋਟਬੁੱਕ, ਕਲਰ ਬਾਕਸ, ਪੈਨਸਿਲ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮੋਹਕ ਡਾਂਸ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ।ਇਸ ਮਦਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕੋਆਰਡਨੇਟਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ਼ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ,ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਮਰਾਨ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦਬਾਅ: ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼

'ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਅਦਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ', ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਡਰੀ ਹੋਈ: ਜੀਸ਼ਾਨ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ (ਪੀਟੀਆਈ) ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖੁਰਮ ਜ਼ੀਸ਼ਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਦਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਚਾਲ ਵਜੋਂ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਡਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਸ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਹੈਂਡਲਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਮਰਾਨ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, "ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਅਫਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ੀਸ਼ਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਦਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਉਹ ਠੀਕ ਹਨ।"

ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, " ਉਹ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਇਸ ਲਈ ਕਦੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।"

ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਫੋਟੋਆਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ ਜ਼ੀਸ਼ਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਡਰੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਡਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

"Equality and justice"
Patiala 29 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ

ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 14ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਤੇ ਵਿਸੇਸ਼

ਸੁਤੰਤਰਜੇਤ ਸਿੰਘ ਰਾਠੀ
ਸੰ. 98884-34624

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਐਲ.ਪੀ, ਈ.ਪੀ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵਿਆਂ ਦੇ ਢਾਡੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸੌਂਕੀ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਰਟੈਂਡਾ, ਬਿੱਕਰ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਨਵਾਬ ਨਾਇਬ ਕੋਟੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਤੇ ਵੱਜੇ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਵਿਆਂ ਅਤੇ ਕੈਸਟਾਂ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਗਿਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ-ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਕਰਤਾਰ ਰਮਲਾ-ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ, ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ, ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ-ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਆਦਿ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿਰ ਕੱਢ ਗਾਇਕ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੱਖ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ ਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਅਤੇ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਕਲੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਪਰ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ ਨਾਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ। ਮਾਣਕ ਵੱਲੋਂ ਗਾਈਆਂ ਕਲੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਇਕੱਲੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਾਈਆਂ ਸਗੋਂ ਉਸਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਗਾਇਕਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਦੋਗਾਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਏ।ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ 14ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਜਨਮ:-

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ ਜਨਮ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਠਿੰਡਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਲਾਲ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 15 ਨਵੰਬਰ 1951 ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਬਚਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਨਿੱਕਾ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲਤੀਫ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਲਗਦੀ ਬਾਲ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣਾ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਰੱਖਿਆ।ਜਿੱਥੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੀਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤ

ਗਾਇਆ।ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚਾ ਕੁੱਲ ਦਾ ਦੀਪ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਣਕਾ ਬਣੇਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਦਾ ਨਾਮ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਪੈ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ:- ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੇਕਰ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਾਇਆ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਗਾਣਾ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ.ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਬੀਬਾ ਸੀਮਾ ਗਰੇਵਾਲ ਨਾਲ ਆਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ "ਜੀਜਾ ਅੱਖੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰ ਵੇ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਕੁੜੀ " ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਗਾਇਆ। ਇਸ ਗੀਤ ਨਾਲ ਮਾਣਕ ਦਾ ਨਾਮ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਣਕ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾ ਲਿਆ।

ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ:- ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਪਿੰਡ ਜਲਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਮੇਲ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਹਰਦੇਵ ਦਿਲਗੀਰ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕ ਦੇਵ ਥਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਦੇਵ ਨੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ (ਕਲੀਆਂ) ਗਾਉਣ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਣਕ ਵੀ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ ਗਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਦੇਵੀ ਥਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਮਾਣਕ ਦੀ ਇਹ ਰੀਝ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ ਪਿੰਡ ਥਰੀਕੇ ਵੀ ਰਹੀ।

ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ:- ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਝੰਡੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ, ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੱਸਾ ਰੰਗੜ ਆਦਿ ਕੈਸਟਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ। ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਗੀਤ ਦੇਵ ਥਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਗਾਏ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਣਕ ਨੇ ਪਾਲੀ ਦੇਤਵਾਲੀਆ, ਗਿੱਲ ਜੱਬੋ ਮਾਜਰਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਏ।

ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਲੀਆਂ:- ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ (ਕਲੀਆਂ) ਗਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ, ਕਲੀਆਂ ਗਾਉਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਾਣਕ ਦਾ ਨਾਮ ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਵੱਲੋਂ ਗਾਈਆਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ

ਤੇ ਕਲੀਆਂ ਜਿਵੇ:-

1. ਤੇਰੇ ਟਿੱਲੇ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਦੀਹਦੀਂ ਆ ਹੀਰ ਦੀ
2. ਦੁੱਲਾਂ ਭੱਟੀ
3. ਮਿਰਜਾ ਯਾਰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਤੇਰਾ।
4. ਮਾਏ ਨੀਂ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ।
5. ਸੁੱਚੇ ਯਾਰ ਬਿਨ੍ਹਾਂ।
6. ਇੱਛਰਾਂ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੀ।
7. ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂ, ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ।

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਵੱਲੋਂ ਗਾਈਆਂ ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਜੇਕਰ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਹਜਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾਂ ਮਰਹੂਮ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਐਨੀ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਮਾਣਕ ਦਾ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਦਸ-ਦਸ ਕਲੀਆਂ ਸਟੇਜ ਤੇ ਗਾਈਆਂ।

ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ:- ਜੇਕਰ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦੋਗਾਣੇ ਗਾਏ। ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀਮਾ ਗਰੇਵਾਲ, ਸਤਿੰਦਰ ਬੀਬਾ, ਗੁਲਸ਼ਨ ਕੋਮਲ, ਅਮਰਜੋਤ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਾਏ ਦੋਗਾਣੇ ਜ਼ੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਮਸਹੂਰ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ:-

1. ਛਿੱਕ ਚੰਦਰੇ ਜੇਠ ਨੇ ਮਾਰੀ- ਸੀਮਾ ਗਰੇਵਾਲ
2. ਨਾਲੇ ਬਾਬਾ ਲੱਸੀ ਪੀ ਗਿਆ- ਸਤਿੰਦਰ ਬੀਬਾ
3. ਘਰੇ ਚੱਲ ਕੱਢੂ ਰੜਕਾਂ-ਗੁਲਸਨ ਕੋਮਲ
4. ਜਾਗੋ ਛੜਿਓ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਓ- ਅਮਰਜੋਤ
5. ਗਿੱਠ ਨੀਵੀਂ ਹੋਜੇ ਧਰਤੀ- ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ
6. ਨਿੱਬੜੇ।

ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਗੂੰ ਹਾਣਦੀਏ-ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗਾਏ ਜੋ ਕਿ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ:- ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਲੇਅ ਬੈਕ ਗਾਇਕ ਵਜੋਂ ਗਾਇਆ। ਮਰਹੂਮ ਅਦਾਕਾਰ ਵਰਿੰਦਰ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ "ਲੰਬੜਦਾਰਨੀ" ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਮਾਣਕ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ

ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੀਤਕਾਰ ਦੇਵ ਥਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਰਿੰਦਰ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਦੇਵ ਥਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਗੀਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਵ ਥਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਲਿਖ ਕੇ ਮਾਣਕ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਉਸੇ ਟਾਈਮ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਗੀਤ ਐਨਾ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ ਕਿ "ਲੰਬੜਦਾਰਨੀ" ਫਿਲਮ ਵੀ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਬਿਜਨਸ ਕਰ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਣਕ ਦੀ ਰੁਚੀ ਫਿਲਮਾ ਵੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਣਕ ਨੇ ਚੰਨ ਗੁਰਾਇਆਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ "ਬਲਵੀਰੋ ਭਾਬੀ" ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਿੱਟ ਰਹੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਸੈਦਾ ਜੋਗਣ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਗਾਈ ਕਲੀ "ਸਾਥੋਂ ਨਹੀਂ ਮੱਝਾ ਚਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ" ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਹੀ।

ਕਲੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗੀਤ ਹਿੱਟ ਰਹੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਇਆ ਕੀ ਜੇ ਧੀ ਜੰਮ ਪਈ, ਵੀਰ ਹੁੰਦੇ ਰੱਬ ਵਰਗੇ, ਇੱਕ ਵੀਰ ਦੇਈਂ ਵੇ ਰੱਬਾ, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਤੇ ਹਨ।

ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ:-

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਲੜਕੇ ਯੁੱਧਵੀਰ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਜਿਸਦਾ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗਾਇਆ ਇੱਕ ਗੀਤ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਵਾਂਗ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ:- ਜਦੋਂ ਮੈਂ "ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਫਿਰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾਢਾ ਯਾਦ ਆਵਾਂਗਾ" ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ 30 ਨਵੰਬਰ 2011 ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋ ਗਿਆ।ਉਸਦੇ ਸਰੋਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 14ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਨਗਰ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਰੋਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਡਦੀ ਧੂੜ ਦਿਸੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਡੀ.ਸੀ. ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ : ਢੋਸੀਵਾਲ

"Equality and justice"
Patiala 29 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, 29 ਨਵੰਬਰ ( ) ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਹੈਰੀਟੇਜ਼' ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੇਟਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾਕਸ ਸੀਵਰੇਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਲੋਕ ਰੱਬੀ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨਾਕਾ ਨੰਬਰ ਛੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਦਾ ਸੀਵਰੇਜ ਅਕਸਰ ਓਵਲ ਫਲੋ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਰਕਫੈਡ ਵੱਲੋਂ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕਤੇ-ਮੀਨਾਰ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਪਾਰਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਬਠਿੰਡਾ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਬਾਵਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚੌਂਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਰਾਹੀਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਜੂੰਅ ਨਹੀਂ ਸਰਕੀ। ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੇਟਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਰਕਿੰਗ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਢੋਸੀਵਾਲ ਨੇ ਉਕਤ ਸਾਰੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਢੋਸੀਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਮੁਕਤਸਰ-ਕੋਟਕਪੂਰਾ-ਬਠਿੰਡਾ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕੋਲ ਸੜਕ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੜਕ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਪਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਡਦੀ ਹੋਈ ਧੂੜ 'ਬਦਲਾਅ' ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਸਮੇਤ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਹੀਕਲ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਇੱਥੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਡਦੀ ਧੂੜ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਢੋਸੀਵਾਲ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੜਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਣਵਾਉਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੜਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

"Equality and justice"
Patiala 29 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਦਲਿਤ ਵਰਗ, ਸਵਰਾਜ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਭਵਿੱਖ: ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

Eng. Hardip Singh Chumber

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਖੇਪ

ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਵਰਾਜ (ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ) ਬਾਰੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਥਿਤੀ (ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ) ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨੇ ਬੌਧਿਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਦਲਿਤ ਵਰਗ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ।

ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ, ਆਪਣੇ ਨਿਹਿਤ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ, ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੁਹਰਾਓ ਦੇ ਡਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਵਰਾਜ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

1. ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟੀਚਾ

ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਨਾਮ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਥਿਤੀ

ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਸੰਬਰ 1929 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ "ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ, ਮੰਦਭਾਗਾ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* ਏਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ: ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਤੱਕ "ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮਤ" ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕਜੁੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਈ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲੈਣਾ ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ।
* ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਤਰਜੀਹ: ਇਸਦੇ ਉਲਟ, "ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ" ਜਾਂ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜੋਖਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ।

2. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਦੁਵੱਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਇਸਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ।

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਯੋਗਦਾਨ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਆਗਮਨ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਵਰਦਾਨ" ਅਤੇ "ਦੈਵੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਾਭ ਲਏ:

* ਬੌਧਿਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ: ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਬੌਧਿਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।
* ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ: ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ "ਪੁਨਰ ਜਨਮ" ਵੱਲ ਵਧਿਆ।
* ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਏਕਤਾ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਬਣਾਈ।
* ਆਧੁਨਿਕ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਮੁਦਰਾ, ਸੜਕਾਂ, ਨਹਿਰਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਡਾਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ।

ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸਨ।

* ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ: ਸਵਰਗੀ ਗੋਖਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਘਟੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ" ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।
* ਆਰਥਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਸਰਕਾਰ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨੀਤੀ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ "ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼" ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।
* ਅਕਾਲ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ: ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਤਿ ਗਰੀਬੀ ਭਿਆਨਕ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਕਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਗਿਣਤੀ:

ਪਹਿਲਾ (1800-1825) ~1 ਮਿਲੀਅਨ
ਦੂਜਾ (1826-1850) ~4 ਮਿਲੀਅਨ
ਤੀਜਾ (1851-1875) ~5 ਮਿਲੀਅਨ
ਚੌਥਾ (1876-1900) 15 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ 26 ਮਿਲੀਅਨ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ 60 ਲੱਖ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਭੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ

* ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ: ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।
* ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਹੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ: ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ "ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮੱਖਣ" ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸੜਕਾਂ, ਨਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਰੇਲਵੇ (ਭਾਵ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ) ਵਰਗੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧਾਏ।
* ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾਇਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨਾਲ ਅਪਾਹਜ ਹੈ: ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਡਰ। ਸਰਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ "ਅਧਰੰਗ" ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ

ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

* ਛੂਤ-ਛਾਤ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ।
* ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ: ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖੂਹਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
* ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ: ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਰਹੀ।
* "ਚੀਨੀ ਦਰਜ਼ੀ" ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਦਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਟ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਦੇ ਫਟੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੈਚ ਕੀਤੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ।

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਲਿਤ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੈ।

* ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ: "ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
* ਸਵਰਾਜ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਹੈ: ਦਲਿਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਰਾਜ ਹੋਵੇ। ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ "ਮਸੀਹਾ" ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ।
* ਡਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ: ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿਛਲੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਡਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਵਰਾਜ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖੁਦ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣਗੇ।

4. ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ

ਜੇਕਰ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

* ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ: ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਦਲਾਅ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ; ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ "ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ" ਰਹੇਗਾ।
* ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਘਾਟ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਆਫ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ" ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ।

* ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
* ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਤਾਲਮੇਲ: ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਗੰਭੀਰ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*** ਸਿੱਟਾ: ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।**

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀਟੂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਫੂਕਿਆ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੁਤਲਾ

"ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ"
ਪਟਿਆਲਾ 29 ਨਵੰਬਰ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸੰਗਰੂਰ,29 ਨਵੰਬਰ (ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ) - ਕੱਲ੍ਹ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਦੀ ਜੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੀਟੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਫੂਕਿਆ ਅਤੇ ਜੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਡੱਕਣ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਨਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਘਬਰਾਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਲੋਕ ਤੰਤਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੜਤਾਲ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਥਾਣੇ ਤੱਕ ਦਿੱਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸੀਟੂ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅੱਜ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿੱਚ ਭੈਣ ਸੁਭਾਸ਼ ਰਾਣੀ ਜਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀਟੂ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਦਲਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੋਰਾ ਸੂਬਾਈ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀਟੂ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਰਮੀ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਸੀਟੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਗੈਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਮ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਫੂਕਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਨਾਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੰਨਣ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੇਗਾ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰਾ ,ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਟੂਸੇ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,ਸਨੀ ਰਾਏਕੋਟ ,ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੱਦਾਹੂਰ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਸੀਆਂ ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਆਗੂ ਭੈਣਾਂ ਸਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਭਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਭੈਣੀ ਬੜਿੰਗਾ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਲਾਕ ਲੰਬੀ ਦਾ ਟੀਚਰ ਫੈਸਟ 2025-26 ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸੰਪੰਨ*

ਇਹ ਟੀਚਰ ਫੈਸਟ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਸੀ, ਜੋ ਹਰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਧੜਕਦੀ ਹੈ

"Equality and justice" Patiala 29 November INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, 28 ਨਵੰਬਰ 2025 (ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ)

ਬਲਾਕ ਲੰਬੀ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਮੇਲਾ 2025-26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੀਚਰ ਫੈਸਟ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ 27 ਅਤੇ 28 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਮੰਡੀ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਰਾਜ ਵਿਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਣਯੋਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਜਸਪਾਲ ਮੋਂਗਾ, ਉੱਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਡੀਆਰਸੀ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਾਗੂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਬਲਾਕ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਓਨਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਇਸ ਅਧਿਆਪਕ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੈਟੇਗਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਨਵੀਨਤਮ ਅਧਿਆਪਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਮੱਗਰੀ, ਸੂਖਮ-ਅਧਿਆਪਨ, ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਕੇਂਦਰਤ ਰਚਨਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ।

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ BRC ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਪੋਰਟ ਗਰੁੱਪ ਲੰਬੀ ਦੇ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਗਰੇਵਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਜਜਮੈਂਟ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਮੰਡੀ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ), ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ (ਇੰਗਲਿਸ਼ ਮਾਸਟਰ, ਪੰਜਾਵਾ), ਰੀਟਾ ਰਾਣੀ (ਲੈਕਚਰਾਰ ਇਕਨੋਮਿਕਸ, ਬਾਦਲ), ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ (ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ, ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ), ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ (ਡੀਪੀਈ, ਘੁਮਿਆਰਾ) ਅਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਮੈਥ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ, ਵੜਿੰਗ ਖੇੜਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਰਿਫ੍ਰੈਸ਼ਮੈਂਟ ਡਿਊਟੀ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਮੈਥ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ ਸਸਸਸ ਮੰਡੀ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੈਂਪਸ ਮੈਨੇਜਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕੈਟਾਗਰੀ 01 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਰਾਜਵੀਰ ਕੌਰ ਸਸਸਸ (ਲੜਕੇ) ਅਬੁਲ ਖੁਰਾਣਾ, ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਸਤਵੀਰ ਕੌਰ ਸਸਸਸ ਮੰਡੀ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਕੁਮਾਰ ਸਸਸਸ ਦਿਉਣ ਖੇੜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 02 ਵਿੱਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਡਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਫੁੱਲੂ ਖੇੜਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 03 ਵਿੱਚ ਰੰਜਨਾ ਸਮਿਸ ਫਤੂਹੀਵਾਲਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਪੂਨਮ ਰਾਣੀ ਸੇਈ ਲੰਬੀ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸੇਈ ਲੰਬੀ ਨੇ ਤੀਸਰਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 04 ਵਿੱਚ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਿਸ ਖੇਮਾ ਖੇੜਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 05 ਵਿੱਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਿਸ ਮਹੂਆਣਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 06 ਵਿੱਚ ਪੁਨੀਤ ਕੌਰ ਸਸਸਸ ਮੰਡੀ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਸਰੋਜ ਰਾਣੀ ਸਸਸਸ ਮਹਿਮੂਦ ਖੇੜਾ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜਗਨੰਦਨ ਸਿੰਘ ਸਸਸਸ ਮੰਡੀ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 07 ਵਿੱਚ ਦਿਨੇਸ਼ ਬਾਂਸਲ ਸਸਸਸ (ਲੜਕੇ) ਅਬੁਲਖਰਾਣਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 08 ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਜਿੰਦਲ ਸਸਸਸ ਡੱਬਵਾਲੀ ਰੁੜਿਆਂਵਾਲੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਅਨੂ ਰਾਣੀ ਸਸਸਸ ਮਹਿਮੂਦ ਖੇੜਾ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ ਨੌਂ ਵਿੱਚ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸਹਸ ਪੰਜਾਵਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੇਈ ਲੰਬੀ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰੀਆ ਸ਼ਰਮਾ ਸਸਸਸ ਫਤੂਹੀ ਖੇੜਾ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਟਾਗਰੀ 10 ਵਿੱਚ ਰੀਨਾ ਰਾਣੀ ਸਸਸਸ ਡੱਬਵਾਲੀ ਰੁੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰੁਬਲ ਬਾਲਾ ਸਸਸਸ ਮੰਡੀ ਕਿਲਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਝਬੇਲਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਮਦਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਕਰਵਾਈ ਗਈ

"Equality and justice" Patiala 29 November INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ( ) ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਝਬੇਲਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਮਦਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਕਰਵਾਈ ਗਈ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸਕੂਲ ਮੁੱਖੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਇਲ ਫ਼ੋਨ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੀਤੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆ ਨੇ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਡਲ, ਨੋਟਬੁੱਕ, ਕਲਰ ਬਾਕਸ, ਪੈਨਸਿਲ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮੋਹਕ ਡਾਂਸ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ।ਇਸ ਮਦਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕੋਆਰਡਨੇਟਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ਼ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ,ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਾਕੂਵਾਲਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ

"Equality and justice" Patiala 29 November INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਲੰਬੀ -29-11-2025 (ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ) ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਾਕੂਵਾਲਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਾਰਜਕਰਮ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲਭੂਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਰਤਵਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸ. ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਦੀ ਸਿਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਬੀ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਹੋਈ।

ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਡਮ ਰੇਨੂ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੇਤ੍ਰਿਤਵ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਮਾਜ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਰੰਟ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਕੌਰਜੀਵਾਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗ

"Equality and justice" Patiala 29 November INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਮਾਜ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਰੰਟ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਕੌਰਜੀਵਾਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਨਹਿਰੂ ਪਾਰਕ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੁਆਢੀ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਮਾਜ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਰੰਟ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਘੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 2 ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਧਾਰਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਮਾਜ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਰੰਟ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇਗਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੱਟੇਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ / ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨੀਤੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਭਾਵਨਾ ਪਾਠਕ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿੱਤ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਮਾਜ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਰੰਟ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਰਮਪਾਲ ਰਾਏਪੁਰ ਮੰਡਲਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਚੰਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੈ ਨਗਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੈਲਫੇਅਰ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਰਿਜ ਭੂਸ਼ਨ ਅੱਤਰੀ, ਪੀ.ਕੇ. ਪਾਠਕ, ਵਿਸ਼ਾਲੀ ਪਾਠਕ, ਧਰਮਪਾਲ ਰਾਏਪੁਰ ਮੰਡਲਾ, ਭਾਵਨਾ ਪਾਠਕ, ਨੀਤੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਨੀਤਾ ਅੱਤਰੀ, ਦੇਵ ਪ੍ਰਿਯਾ ਮੁਖਰਜੀ, ਨਵਲ ਗੌਤਮ, ਅਜੈ ਜੈ ਨਗਰ, ਚੰਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਪੰਜੋਲਾ, ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੰਜੋਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ, ਮਦਨ ਲਾਲ, ਗਿਆਨ ਚੰਦ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਅੱਤਰੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਈ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ

"Equality and justice" Patiala 29 November INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616 hardipchumber57@gmail.com

ਮਾਨਸਾ 29 ਨਵੰਬਰ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ)

ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਉਲੀਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਲ ਘਰ ਜਵਾਹਰਕੇ ਵਿਖੇ ਨਵਨਿਯੁਕਤ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ । ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਨਵੀਨਰ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਮਾਖਾ ਫੀਲਡ ਐਂਡ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਰਕਰਜ ਯੂਨੀਅਨ (ਵਿਗਿਆਨਕ), ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਘੁਰਕਣੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਂਡ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਪਲਾਈਜ ਯੂਨੀਅਨ,ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁਰਕਣੀ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਰਕਰਜ ਯੂਨੀਅਨ ਰਜਿ (26) , ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਮਸਟਰੋਲ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਫਤਿਹਪੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਉਲੀਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ।ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਦੂਲੋਵਾਲ ਕੋ-ਕਨਵੀਨਰ,ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਕਬਰਪੁਰ ਖੜਿਆਲ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕੋਰਵਾਲਾ, ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ,ਭੂਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਕੋਟੜਾ,ਬਾਸਾ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉੱਡਤ, ਗੁਰਜੰਟ ਝੇਰਿਆਵਾਲੀ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ, ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਆਦਿ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

"इक्वालिटी एंड जस्टिस
" पटियाला 29 नवंबर
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

हमारी आजादी की लड़ाई बाकी है- बाबा साहब

बाबा साहेब कहते हैं

1935 के अधिनियमन लागू होने के बाद, भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस पार्टी ने 1937 में भारत के आधे राज्यों में सरकारें बनाईं और चतरवर्न के हिंदू लोगों ने 7 राज्यों के ब्राह्मण मुख्यमंत्री बनाए और मंत्री, विधायक और सांसद आदि भी बने। अब शासन, प्रशासन भारत चतरवर्न के लोगों के हाथों में था, फिर भी ये लोग खुद को अंग्रेजों का गुलाम मानते थे। 1947 में सत्ता परिवर्तन के बाद, अनुसूचित वर्ग के लोगें को लगभग वैसे ही समान अधिकार मिले जैसे कि ब्रिटिश शासन के दौरान चतरवर्न के हिंदुओं को थे। वर्तमान में अनुसूचित जाति के लोग मुख्यमंत्री, मंत्री, विधायक, सांसद बनते हैं, लेकिन वे अनुसूचित वर्ग के समाज के लोगों के समानता के अधिकारों को सुनिश्चित करवाने के लिए कुछ नहीं कर पा रहे।

डॉ. बी. आर. अंबेडकर का अध्यक्षीय भाषण, अखिल भारतीय दलित वर्ग सम्मेलन, नागपुर, 8 अगस्त, 1930

V. दलित वर्ग और स्वराज

23. मेरे विचार में स्वशासित भारत के भविष्य के संविधान में दलित वर्ग के लिए आवश्यक गांरटियां तथा संरक्षण प्रावधानों के बारे मैंने सब कुछ कह दिया है। परन्तु इस बैठक में जिन सभी विषयों पर चर्चा होनी चाहिए अभी समाप्त नहीं हुए। अगर हम देश में चल रहे राजनीतिक आन्दोलन पर अपने विचार रख एक धारणा न बनाएं तो यह सभा अधूरी ही रह जाएगी। आपको याद होगा कि कलकत्ता में दिसम्बर 1928 के अधिवेशन में भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस ने प्रस्ताव पारित कर घोषणा की थी कि दिसम्बर 1929 तक ब्रिटिश प्रभुता की भारत सरकार की स्थापना करे नहीं तो हमारी मांग प्रभुता की सरकार से बदलकर पूर्ण स्वतंत्रता मांगने की हो जाने की धमकी की थी। इस धमकी के उत्तर में ब्रिटिश प्रभुता की सरकार की स्थापना करना उनका लक्ष्य है। कांग्रेस इस घोषणा से संतुष्ट नहीं हुई । कांग्रेस ने ब्रिटिश प्रभुता की सरकार लक्ष्य वाली बात को नकारते हुए कहा कि उन्होंने उस दिन तक प्रभुता सरकार की स्थापना मांगी थी तथा दिसम्बर 1929 की सभा में "भारत को स्वतंत्रता की मांग का लक्ष्य घोषित किया। आपको यह घोषणा करनी है कि भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस के इस राजनीतिक लक्ष्य के बारे में आप सबका क्या दृष्टिकोण है ? स्वतंत्रता की इस मांग को हम, महत्व के गणित से निरस्त करते हैं। मेरे विचार में देश की वर्तमान दशा में यह विनाशकारी, दुर्भाग्यपूर्ण व असम्भव होगा। देश को स्वतंत्र होने का खतरा लोग तभी झेल सकते हैं जब वे एक देश, एक संविधान व एक प्रारब्ध की भावना से बंधे व जुड़े हों। "हम इस स्थिति से मीलों दूर हैं" इस सत्य को कोई नहीं नकारता । ब्रिटिश प्रभुता की सरकार वाला लक्ष्य मुझे ज्यादा अच्छा भाता है क्योंकि इसमें स्वतंत्रता तो है परन्तु पूर्ण स्वतंत्रता से जुड़े खतरे नहीं हैं। इसलिए कांग्रेस की स्वतंत्रता की मांग को हम समर्थन न दें जैसा कि बहुत से कांग्रेसियों में भी इस बात को लेकर शंकाएं हैं।

24. परन्तु डोमिनियन स्थिति के बारे में हम क्या कहेंगे क्योंकि दूसरे अर्थ में यह "स्वराज" ही तो है ? क्या इसमें लोगों की सरकार, लोगों के लिए सरकार और लोगों द्वारा सरकार का तत्व अंतवर्तित है ? इसके बारे में निर्णय लेने से पहले हमें विचार करना है। निस्संदेह ब्रिटिश का भारत में आगमन भारत के लोगों के लिए एक वरदान रहा है। मुझे संदेह होता है कि इस दैविक सौभाग्यपूर्ण मिलन के बगैर इतनी जल्दी और इतनी अधिक बौद्धिक जागरूकता संभव नहीं थी। भारतीय समाज को कभी भी अपनी सामाजिक प्रथाओं को जिन्हें वे धर्मपरायण संहिता मान बैठ थे पर उतनी आत्मग्लानि व लज्जा अनुभव न होती अगर वे यूरोपियन सभ्यता के सम्पर्क में न आये होते, क्योंकि यूरोपियन सभ्यता के सामान्य विचारों के आधार स्वाधीनता, समानता व बन्धुत्व हैं । यह दो सभ्यताओं का जीवित सम्पर्क ही था कि निर्दयी विषमता ने भारत को आपने सामाजिक मूल्यों का पुर्नमूल्यांकन तथा बहुत सी सामाजिक प्रथाओं की सामाजिक ज्यादतियां अथवा गलतियां स्वीकारने को मजबूर कर दिया। इसने भारत को विकास पथ पर पुर्नजन्म दिया जो अन्यथा किसी भी प्रकार से सम्भव नहीं था। भारत को शानदार अवसर तथा लाभ हेतु सामान्य सरकार व्यवस्था और सामान्य कानून व्यवस्था मिले जो ब्रिटिश के भारत आगमन के बिना असम्भव था। ये दोनों साधन जो देश के हित में एक असाधारण भूमिका निभाते हैं को एक नगण्य उपलब्धि नहीं आंका जा सकता। भारत के लिए इनके महत्व का आकलन नहीं किया जा सकता। इन साधनों ने भारतीय राष्ट्रीयता की जड़ों को गहरा होने के लिए पृष्ठभूमि तैयार की और एक स्थाई सरकार की नींव डाली। ऐसा भी नहीं कहा जा सकता कि उन्होंने देश की परवाह नहीं की, क्योंकि उन्होंने आधुनिक सभ्यता लाने के लिए मुद्रा, सड़कें, नहरें, रेल तथा डाक सेवा जैसे साधन उपलब्ध कराये ।

25. यह सब सत्य है। परन्तु प्रश्न है कि हमने इसका क्या मूल्य चुकाया ? इसमें कोई सन्देह नहीं कि भारतीय वंश को बौना दिखाने का काम ब्रिटिश सरकार के राज में हो रहा है। श्रीमान स्वर्गीय गोखले के शब्दों में, "अपने जीवन के प्रत्येक दिन हमें बाधित किया जाता है कि हम तुच्छता का अनुभव करें और हममें से जिन का कद बड़ा है उन्हें झुकने को मजबूर किया जाता है। कोई भी भारतीय होने का गर्व अनुभव नहीं कर सकता जो एक स्वशासित देश के नागरिकों के लिए ऊपर उठने का एक स्रोत होता है। आप "स्वराज' की मांग के साथ जुड़े नैतिक कारणों से शायद ज्यादा प्रभावित न हों और जब एक रईस के मुंह से "स्वराज" की मांग के साथ जुड़े नैतिक कारणों से शायद ज्यादा का व्याख्यान सुनें तो आप मन ही मन मुस्करायें क्योंकि शायद कहीं यह आपको एक शैतान धार्मिक पुस्तकों को पढ़कर सुनाने जैसी एक ढोंगपूर्ण याद को ताजा कराता हो। इसमें कोई संदेह नहीं है कि ब्रिटिश सरकार का भारी मूल्य जनता में से हर किसी को चुकाना पड़ रहा है। यह विश्व की सबसे मंहगी सरकार है। आप शायद इस कथन से सहमत न हों क्योंकि इस देश में विधि तथा अनुशासन बनाये रखने के लिए कितनी भी कीमत कम नहीं है। परन्तु लोगों की निर्धनता की बात तो तुम्हें जरूर जंचेगी। क्या विश्व में कोई ऐसा भी देश है जहां की जनसंख्या इतनी निर्धन हो जितनी भारतीय जनता ? 19वीं शताब्दी के पहले चतुर्थांश में पड़े अकालों में लगभग 10 लाख जानों का नुकसान हुआ। ऐसे ही दुसरे, तीसरे तथा आखिरी 19वीं शताब्दी के चतुर्थांश में भी अकालों से अनुमानित पीड़ितों की मृत्यु संख्या क्रमषः 4 लाख, 50 लाख व 1.5 करोड़ से 2.6 करोड़ रही। इसमें उन बेकारों की गिनती नहीं है जो एक साल में ही 60 लाख के ऊपर थे वह जिन्हें "बेकारों को सरकारी भत्ते' के नाम पर मुट्ठी-मुट्ठी भर अनाज देकर जीवित रखा गया था। मित्रो, इस सबका क्या कारण था? साधारण भाषा में यह इस देश की सरकार की इच्छा तथा सोची समझी नीति के अनुसार था। ब्रिटिश सरकार का सदा ही उद्देश्य इस देश के व्यापार तथा उद्योग की बढ़त को हतोत्साहित करना रहा है। यह महज अनुमान के आधार पर किया एक दोषारोपण नहीं है। यह ब्रिटिश सरकार का एक सर्वस्वीकृत सिद्धान्त रहा है कि भारत पर शासन ऐसे किया जाए कि ब्रिटिश सामान के लिए भारत एक खुला बाजार बना रहे। इस नीति के परिपालन ने ही भारत को एक स्थायी गरीब देश बनाकर छोड़ दिया है। भारतीयों में इस क्रमशः बढ़ती गरीबी में वे लोग कौन हैं जो सबसे अधिक पिसते हैं? मैं दावे के साथ कह सकता हूँ कि कृषि से जुड़ी जनसंख्या में से वे आधे जो साल में से छः महीने कभी भर पेट भोजन नहीं पाते उनमें सबसे अधिक लोग दलित वर्ग से हैं। उनकी नितांत निर्धनता के कारण अकाल पीड़ित मरने वालों की संख्या भी सर्वाधिक उन्हीं की रहती है। अगर ये आपकी प्रजा हैं और आप उनके हितैशी हैं तो उनके बारे में आप अपनी आंखें मूंद कर नहीं रह सकते और न ही उनकी इस दिल दहलाने वाली दशा की अनदेखी कर सकते हो। सज्जनो, आप लोग केवल इसलिए कि उन्होंने सड़कें सुधरवा दीं, अच्छे तकनीकी वैज्ञानिक सिद्धान्तों पर नहरें बनवा दीं, रेल यातायात दिया पत्र वाहक सेवा व तार द्वारा संदेश, मुद्रा की स्थिरता कायम, तोल और माप की नियमितता, धार्मिक विचारों में शुद्धिकरण, भूगोल, खगोल विद्या व दवाईयों तथा हमारे आपसी झगड़ों को रोक दिया हम नौकरशाही की बड़ाई में गीत तो गाते नहीं रह सकते। यह सारी प्रशंसा विधि व व्यवस्था में प्राप्त सफलता के लिए होती है । परन्तु सज्जनो हम यह न भूलें कि ऐसे लोगो जिसमें दलित वर्ग भी हैं को जीवित रहने के लिए रोटी तथा मक्खन की आवश्यकता होती है केवल विधि व व्यवस्था इसके लिए पर्याप्त नहीं हो सकते। जीवन के इस निर्दयी कटु सत्य से प्रेरित होकर दलित वर्ग को भी ऐसी सरकार की मांग उठानी आवश्यक है जिससे देश की आर्थिक समृद्धि में बढ़ोतरी आये तथा दलित वर्ग की जीवन दशा में भी सुधार हो । आप में से कुछ प्रश्न कर सकते हैं कि लोगों की कंगाली कम उत्पादन के कारण है तथा धन का असमान बंटवारा है। मैं सर्वप्रथम स्वीकारता हूँ कि बहुचर्चित "वार्षिक राजकर" जो इस देश के लोग इंगलैंड को देते हैं वह उस धन जो इस देश के जमींदार तथा पूंजीपति उन गरीब मजदूरों की मेहनत की गाढ़ी कमाई में (जो उनके लिए दिन रात खटते हैं) से जबरन वसूल किए धन के सामने फीका पड़ जाता है । परन्तु मैं यह समझने में असमर्थ हूँ कि आप जमीदारों तथा पूजिपतियों द्वारा गरीब मजदूरों के ऊपर लादे गये कमरतोड़ भार से छुटकारा दिलाने की ब्रिटिश सरकार से कैसे आशा की जा सकती है? प्रोफेसर डाइसी का कथन है कि सरकार चाहे कितनी भी शक्तिशाली क्यों न हो, को दो कठिन बाधाओं से निपटना पड़ता है। पहली बाधा शासकों के चरित्र, प्रेरक शक्ति और निहित स्वार्थ से उत्पन्न होती है और यदि ब्रिटिश सरकार भारतीय समाज में जीवन्त शक्तियों से सहानुभूति नहीं रखती, शिक्षा के प्रति उदासीन है, और स्वदेशी के विरुद्ध है तो यह इस कारण नहीं कि इसकी अनुमति नहीं दे सकती बल्कि इसलिए कि यह इनके चरित्र, प्रेरणा तथा निहित स्वार्थ के प्रेरणा विरुद्ध है। दूसरी बाधा, जो सरकार की क्षमता पर हावी होती है वह बाहरी शक्तियों के विरोध का डर है। क्या भारत सरकार उन सामाजिक बुराइयों को समाप्त करने के महत्व समझती है जो इस समाज को दीमक की तरह खोखला किए दे रही हैं? क्या भारत सरकार उस जनता के बारे में चिंतित नहीं है जिसको ये पूंजीपति चूस चूस कर सुखा रहे हैं? क्या भारत सरकार उन गरीब मज़दूरों के प्रति अपना दायित्व नहीं समझती जिनको पूंजीपति न तो उचित मजदूरी देते हैं और न काम करने का सही वातावरण ? सरकार यह अनुभव तो करती है फिर भी इसने कभी इन बुराइयों को दूर करने का साहस नहीं किया। आखिर क्यों? क्या इसके पास इसको रोकने की पर्याप्त शक्ति नहीं है? नहीं। सरकार को भय है कि अगर उसने वर्तमान सामाजिक तथा आर्थिक जीवन संहिता को संशोधित करने हेतु हस्तक्षेप किया तो उसका विरोध होगा। यही हस्तक्षेप न करने का कारण है ऐसी सरकार किसी का क्या भला कर सकती है? ऊपर बताई दो बाधाओं से डरी सरकार एक पक्षाघात के रोगी के समान लोगों की भलाई के काम भी रोके रखती है। हमारी सरकार ऐसी होनी चाहिए जिसमें महत्वपूर्ण कार्यों के लिए देश को समर्पित लोग हों। उत्तरदायित्व वाले पद पर ऐसे लोग हों जो समझें कि आज्ञा पालन की सीमा कहां है तथा विरोध कहां से आरम्भ होगा। उन्हें सामाजिक तथा आर्थिक जीवन संहिता को संशोधित करने से भय नहीं लगता क्योंकि यह न्याय और समय की मांग उन्हें प्रेरणा प्रदान करती है। ब्रिटिश सरकार यह भूमिका कभी न निभा पायेगी। यह कृत्य तो "लोगों की, लोगों द्वारा व लोगों के लिए बनी सरकार अर्थात "स्वराज सरकार" द्वारा ही संभव है।

26. अब इस प्रश्न को निजी स्वार्थ के दृष्टिकोण से देखें। गोरों के आगमन से पहले आप घृणित छुआछूत की परिस्थितियों में थे। क्या ब्रिटिश सरकार ने छुआछूत से छुटकारे के लिए कुछ किया ? ब्रिटिश से पहले आप कुएं से पानी नहीं खींच सकते थे। क्या ब्रिटिश सरकार ने कुएं का अधिकार तुम्हें दिलाया? ब्रिटिश से पहले आप मंदिर में नहीं घुस सकते थे। क्या तुम अब घुस सकते हो? ब्रिटिश से पहले तुम्हारे लिये पुलिस में भर्ती होने पर रोक थी। ब्रिटिश से पहले तुम्हें सेना में सेवा करने की अनुमति नहीं थी । क्या वह जीवनचर्या का मार्ग अब तुम्हारे लिए खुला है? सज्जनो, इन प्रश्नों में से किसी का भी उत्तर हाँ नहीं है। वे जिनके पास देश के नियंत्रण के लिए इतनी बड़ी शक्ति थी तथा जिन्होंने देश पर इतने लम्बे समय तक शासन किया उन पर कुछ अच्छा करने का दायित्व बनता था। परन्तु आपकी स्थिति में कोई महत्वपूर्ण बदलाव नहीं आया। जहां तक तुम्हारा प्रश्न है कि ब्रिटिश सरकार ने जो व्यवस्था पहले से बनी थी उसे ही स्वीकार किया और उन व्यवस्थाओं को निष्ठापूर्ण ढंग से वैसे ही बनाए रखा, जैसे कि चीन के एक दर्जी ने जिसे एक पुराना कोट एक नमूने के तौर पर दिया गया था तो उसने बड़े गर्व से हुबहू उनकी नकल बनाई, सैम्पल अगर किसी जगह से फटा था या घिसा था तो तैयार कोट भी वैसा ही बनाया, जहां सैम्पल में कोई टाकी लगाकर पेवन सिली थी तो वैसी ही टाकी का पेवन नये तैयार कोट पर भी लगाया। तुम्हारे ऊपर किये जाने वाले अपराध खुले घाव की तरह नासूर बन रहे हैं और उनके इलाज के नाम पर कुछ भी नहीं किया गया। मैं कहता हूं कि ब्रिटिश सरकार प्रेरणावश तथा सैद्धान्तिक आधार पर गतिशील होते हुए भी तुम्हारे कष्टों से अनभिज्ञ और कुछ भी करने में असमर्थ बनी रहेगी। कोई भी तुम्हारा वैसा कष्ट निवारण नहीं कर सकता जैसा तुम स्वयं कर सकते हो और तुम स्वयं भी अपने कष्ट निवारण तब तक नहीं कर सकते जब तक राजनीतिक शक्ति तुम्हारे अपने हाथों में न हो। जब तक ब्रिटिश सरकार वर्तमान जैसी बनी रहती है राजनीतिक शक्ति का एक अंश भी तुम्हारे हिस्से में नहीं आ सकता। स्वराज मिलने पर ही कुछ शक्ति अंश तुम्हारे हाथ में आने की संभावना है और शक्ति के बगैर तुम अपने भाईयों व बहनों के मसीहा नहीं बन सकते। मुझे ज्ञात है कि हममें से बहुतों को स्वराज तो एक अनैतिक भूत-प्रेत जैसा लगता है और यह एक सामान्य सोच है। स्वराज की सोचते ही उन्हें स्मरण हो आती हैं वे यातनाएं, अत्याचार व अन्याय जो उनके अपने ही देशवासियों ने उन पर ढाये थे और स्वराज में इस सबकी पुनरावृत्ति का भय उनको भयभीत करता है । परन्तु सज्जनो अगर आप एक क्षण भर के लिए अपने बीते कल को भुला कर स्वराज में भविष्य की कल्पना करें तो पाएंगे कि स्वराज कोई छलावा नहीं है। स्वराज में वह सब व्यवस्थाएं समाविष्ट हैं जिनसे तुम्हें दुष्कर्मियों और अत्याचारियों से रक्षा तथा बचाव वाली एक सरकारी शासन व्यवस्था और जिसमें आप स्वयं भागीदार होंगे और समानता का अधिकार प्राप्त कर सर्वोच्च अधिकार प्राप्त देश के शासकों के बीच स्थान भी पाएंगे। मन में भूतकाल की कष्टप्रद यादों को भुला दो । भय या लालच के प्रभाव-वश अपने निर्णयों में न डोलें। आपकी स्वार्थसिद्धि कहां सबसे अच्छी तरह होती है पर गम्भीरता से चिंतन करें और मुझे विश्वास है कि आप स्वराज के पक्ष में अपना लक्ष्य बनाएंगे ।

27. अगर आप यह निर्णय लेते हैं तो आप भविष्य की भारत सरकार के लिए साइमन आयोग की सिफारिशों से सहमत नहीं हो सकते। मैं विस्तार से सामइन आयोग की सिफारिशों का विवेचन नहीं कर सकता क्योंकि इसके लिए हमारे पास समय नहीं है। इस आयोग ने देश की सरकार की जवाब देही निर्धारित करने का प्रयास किया है। आपका इस ओर ध्यानाकर्षित कर मैं संतुष्ट हो जाऊंगा । आयोग ने केंद्रीय सरकार की कार्यपालिका

लेख का शेष भाग अगे पेज पर

लेख का शेष भाग

में कोई मूलभूत बदलाव नहीं किए हैं। केन्द्र की कार्यपालिका वैसी की वैसी गैर- जबाबदेह या लापरवाह बनी रहेगी जैसे पहले थी। राज्यों में कार्यपालिका को विधान सभाओं के समक्ष उत्तरदायित्व बनाने का प्रयास किया है। परन्तु इसमें राज्यपाल आपदा शक्ति का प्रयोग कर ऐसे कार्यकारी अधिकारी नियुक्ति कर सकता है जो राज्य विधान सभाओं को उत्तरदायी नहीं होंगे और राज्यपाल किसी भी विभाग का अपने अधीन करने में सक्षम होगा। सज्जनो, मुझे साइमन आयोग प्रणाली के बारे केवल एक बात कहनी है मुझे ऐसा लगता है कि इस समस्या का समाधान दो प्रकार से है। एक भारतीय विधायिकाओं के कार्यपालिकाओं को कितनी शक्ति दी जाए, दूसरा केन्द्र राज्यों में भारतीय कार्यपालिका को कितनी शक्ति अपने पास रखने की अनुमति देता है तथा उसके बाहर वे अपने-अपने सदन / विधायिका के प्रति कितने उत्तरदायी होते हैं। इसमें आयोग ने पहला समाधान चुना है। मेरे विचार से जब सदन / विधायिकाएं लोगों के सब हितों का पूरा प्रतिनिधित्व करती हैं तो सही हल दूसरा बनता है न कि पहला। अगर मेरी सोच सही है तो हर कार्यक्षेत्र में उत्तरदायित्व का सिद्धान्त लागू किया जाना चाहिए। केवल उन अपवादों को छोड़कर जहां इसे लागू करना अभी सम्भव नहीं है। मुझे राज्यों की कार्यपालिका को पूर्ण रूप से उत्तरदायी बना दिया जाए का कोई कारण क्यों नहीं सूझता। इसी प्रकार सेना तथा विदेश नीति से सम्बन्धित कुछ विषयों को छोड़कर केन्द्र की कार्यपालिका को भी पूर्णतया उत्तरदायी बनाने में कोई बाधा नहीं लगती।

28. हम लोगो में से कुछ कह सकते हैं कि दिल्ली तो अभी बहुत दूर है और दलित वर्ग को तो राज्यों के उत्तरदायित्व तक ही सीमित रहना चाहिए। मैं उनको केन्द्र या राज्यों की कार्यपालिका को उत्तरदायी बनाने सम्बन्धित राय बनाते समय दो बातों पर ध्यान केन्द्रित कर विचार करने का सुझाव देता हूँ। एक कि दलित वर्ग सहित देश हित की बातें ज्यादा घनिष्टता तथा ज्यादा सघन प्रकार से केन्द्र सरकार से जुड़े है न की राज्य सरकारों से। इसलिए, केन्द्र की चक्की कितनी आसानी से व कितना बारीक पीसेगी, यह बात इस देश के लोगों की समृद्धि की सीमा निर्धारित करेगी। कार्यपालिका अपनी कार्य शैली में विधायिका के प्रति कितनी संवेदना के साथ कदम से कदम मिलाकर चल पाएगी। इस दृष्टिकोण से अगर हम लोगों की आध्यात्मिक और वित्तीय स्थिति में प्रगति देखने को उतावले हैं तो हम केंद्रीय सरकार के उत्तरदायित्व के प्रश्न की अनदेखी नहीं कर सकते। परन्तु एक और कारण है जो इसी उत्तर की ओर इंगित करता है। राज्य सरकार की कार्यपालिका कानून तथा व्यवस्था बनाए रखने में केन्द्रीय सरकार के महत्वशाली अभिकर्ता की भूमिका वहन करती रहेगी। अगर दोनों को एक दूसरे की ताल से ताल मिलाकर कार्य करना है तो यह अत्यावश्यक है कि उन्हें आदेश एक ही स्रोत से प्राप्त हों। इसके बगैर दोनों में घोर विवाद होगा। एक राज्य का अधिकारी जो राज्य की विधानसभा का उत्तरदायी हो वह सम्भवतः केन्द्रीय सरकार से आदेश नहीं ले सकता विशेषतया जब केन्द्रीय सरकार की कार्यपालिका अपने कार्य के लिए केन्द्रीय सदन का उत्तरदायी न होकर राज्य सचिव के अधीन कार्यरत हो। ऐसे विवाद की स्थिति में आपदा के समय देश का प्रशासन बिल्कुल शक्तिहीन हो सकता है। इसलिए, आप कभी केवल राज्य कार्यपालिका को उत्तरदायी नहीं बना सकते इसके लिए चाहे इच्छा से चाहे अनिच्छा से कुछ सीमा तक केन्द्रीय कार्यपालिका को ही उत्तरदायी बनाना होगा।

“इक्वालिटी एंड जस्टिस
“ पटियाला 29 नवंबर
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

दलित वर्ग, स्वराज और भारत का भविष्य: एक व्यापक विश्लेषण

Eng. Hardip Singh Chumber

कार्यकारी सारांश

यह दस्तावेज़ स्वराज (स्व-शासन) के संबंध में दलित वर्ग के दृष्टिकोण का एक गहन विश्लेषण प्रस्तुत करता है, जिसमें पूर्ण स्वतंत्रता के बजाय डोमिनियन स्थिति (ब्रिटिश प्रभुता वाली सरकार) को प्राथमिकता दी गई है। यह तर्क दिया गया है कि देश की मौजूदा सामाजिक और राजनीतिक एकता की कमी के कारण पूर्ण स्वतंत्रता की मांग विनाशकारी और असामयिक होगी। दस्तावेज़ ब्रिटिश शासन का एक संतुलित मूल्यांकन करता है, यह स्वीकार करते हुए कि यूरोपीय सभ्यता के संपर्क ने बौद्धिक जागृति और सामाजिक सुधार को प्रेरित किया, लेकिन साथ ही यह भी रेखांकित करता है कि इसकी आर्थिक नीतियों ने भारत को स्थायी गरीबी में धकेल दिया, जिसका सबसे विनाशकारी प्रभाव दलित वर्ग पर पड़ा।

मुख्य तर्क यह है कि दलितों की सामाजिक और आर्थिक मुक्ति के लिए राजनीतिक शक्ति का हस्तांतरण नितांत आवश्यक है। ब्रिटिश सरकार, अपने निहित स्वार्थों और विरोध के डर के कारण, दलितों के कष्टों को दूर करने में असमर्थ और अनिच्छुक रही है। इसलिए, स्वराज, ऐतिहासिक अन्यायों की पुनरावृत्ति के भय के बावजूद, दलितों के लिए एकमात्र व्यावहारिक मार्ग है, क्योंकि यह उन्हें एक ऐसी शासन व्यवस्था में भागीदार बनने का अवसर प्रदान करता है जो उनके अधिकारों की रक्षा कर सके। अंत में, साइमन आयोग की सिफारिशों को अपर्याप्त बताकर खारिज कर दिया गया है, क्योंकि वे केंद्र में एक गैर-जवाबदेह कार्यकारिणी को बनाए रखती हैं और राज्यों में राज्यपाल को अत्यधिक शक्तियाँ प्रदान करती हैं। एक प्रभावी और न्यायपूर्ण शासन के लिए राज्य और विशेष रूप से केंद्र, दोनों स्तरों पर पूर्ण रूप से जवाबदेह सरकार की स्थापना को अनिवार्य माना गया है।

1. स्वराज की अवधारणा और राजनीतिक लक्ष्य

पूर्ण स्वतंत्रता बनाम डोमिनियन स्थिति

दस्तावेज़ भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस द्वारा दिसंबर 1929 में पूर्ण स्वतंत्रता की मांग के प्रस्ताव पर एक आलोचनात्मक दृष्टिकोण प्रस्तुत करता है। इस लक्ष्य को देश की तत्कालीन परिस्थितियों में "विनाशकारी, दुर्भाग्यपूर्ण व असम्भव" माना गया है।

* एकता का अभाव: यह तर्क दिया गया है कि देश के लोग अभी "एक देश, एक संविधान व एक प्रारब्ध" की भावना से एकजुट नहीं हैं। इस स्थिति से देश अभी मीलों दूर है, और ऐसी एकता के बिना स्वतंत्रता का खतरा उठाना अनुचित होगा।
* डोमिनियन स्थिति को प्राथमिकता: इसके विपरीत, "ब्रिटिश प्रभुता की सरकार" या डोमिनियन स्थिति के लक्ष्य को बेहतर माना गया है, क्योंकि इसमें स्वतंत्रता के लाभ तो हैं, लेकिन पूर्ण स्वतंत्रता से जुड़े खतरे नहीं हैं। इसलिए, कांग्रेस की पूर्ण स्वतंत्रता की मांग का समर्थन न करने की सलाह दी गई है, यह इंगित करते हुए कि कई कांग्रेसियों में भी इसे लेकर शंकाएं हैं।

2. ब्रिटिश शासन का द्विपक्षीय मूल्यांकन

ब्रिटिश शासन के प्रभाव का विश्लेषण दो अलग-अलग दृष्टिकोणों से किया गया है: इसके सकारात्मक योगदान और इसकी भारी कीमत।

सकारात्मक योगदान

भारत में ब्रिटिश आगमन को कुछ मायनों में एक "वरदान" और "दैविक सौभाग्यपूर्ण मिलन" के रूप में वर्णित किया गया है, जिसके निम्नलिखित लाभ हुए:

* बौद्धिक जागरूकता: ब्रिटिश शासन के बिना इतनी शीघ्र और व्यापक बौद्धिक जागरूकता संभव नहीं होती।
* सामाजिक सुधार: यूरोपीय सभ्यता, जिसके मूल में स्वाधीनता, समानता और बंधुत्व के विचार थे, के संपर्क में आने से भारतीय समाज को अपनी सामाजिक प्रथाओं पर आत्मग्लानि और लज्जा का अनुभव हुआ। इसने भारत को अपने सामाजिक मूल्यों का पुनर्मूल्यांकन करने और कई सामाजिक कुरीतियों को स्वीकार करने के लिए मजबूर किया, जिससे देश का विकास पथ पर "पुर्नजन्म" हुआ।
* प्रशासनिक एकता: अंग्रेजों ने एक सामान्य सरकार और कानून व्यवस्था प्रदान की, जिसने भारतीय राष्ट्रीयता की जड़ों को गहरा करने और एक स्थायी सरकार की नींव डालने के लिए एक पृष्ठभूमि तैयार की।
* आधुनिक सभ्यता के साधन: मुद्रा, सड़कें, नहरें, रेल और डाक सेवा जैसे आधुनिक साधन उपलब्ध कराए गए, जो देश के विकास के लिए महत्वपूर्ण थे।

चुकाई गई भारी कीमत

इन योगदानों के बावजूद, ब्रिटिश शासन की एक भारी कीमत चुकानी पड़ी, जिसका प्रभाव विनाशकारी था।

* नैतिक पतन: स्वर्गीय गोखले के शब्दों में, ब्रिटिश शासन ने भारतीयों को "तुच्छता का अनुभव" करने पर मजबूर किया और उनमें आत्म-गौरव की भावना को समाप्त कर दिया, जो एक स्वशासित देश के नागरिकों के लिए उत्थान का स्रोत होती है।
* आर्थिक शोषण: ब्रिटिश सरकार को "विश्व की सबसे मंहगी सरकार" कहा गया है। इसकी सोची-समझी नीति भारत के व्यापार और उद्योग को हतोत्साहित करना था ताकि भारत ब्रिटिश सामानों के लिए एक खुला बाजार बना रहे। इस नीति ने भारत को एक "स्थायी गरीब देश" बना दिया।
* अकाल और गरीबी: देश की अत्यधिक गरीबी का प्रमाण अकालों के भयावह आंकड़ों से मिलता है।

शताब्दी का चतुर्थांश (19वीं) अ का ल से अनुमानित मृत्यु संख्या

पहला (1800-1825)	~10 लाख
दूसरा (1826-1850)	~4 लाख
तीसरा (1851-1875)	~50 लाख
चौथा (1876-1900)	1.5 करोड़ से 2.6 करोड़

इन आंकड़ों में वे 60 लाख बेकार लोग शामिल नहीं हैं जिन्हें सरकारी भत्ते पर जीवित रखा गया था।

3. दलित वर्ग की दुर्दशा और स्वराज की अनिवार्यता

ब्रिटिश शासन के नकारात्मक प्रभावों का सबसे गहरा असर दलित वर्ग पर पड़ा, जिससे उनके लिए स्वराज की मांग एक अनिवार्यता बन गई।

आर्थिक और सामाजिक शोषण

* गरीबी का केंद्र: यह दावा किया गया है कि कृषि से जुड़ी आधी आबादी, जिसे साल में छह महीने भरपेट भोजन नहीं मिलता, उसमें से अधिकांश लोग दलित वर्ग के हैं। अकाल में मरने वालों की सर्वाधिक संख्या भी उन्हीं की होती है।
* केवल कानून और व्यवस्था अपर्याप्त: यह तर्क दिया गया है कि दलित वर्ग को केवल सड़कों, नहरों या रेल जैसी सुविधाओं (अर्थात कानून और व्यवस्था) की नहीं, बल्कि "रोटी तथा मक्खन" की आवश्यकता है। इसलिए, उन्हें एक ऐसी सरकार की मांग करनी चाहिए जो देश की आर्थिक समृद्धि में वृद्धि करे।
* ब्रिटिश सरकार की विफलता: ब्रिटिश सरकार भारतीय जमींदारों और पूंजीपतियों द्वारा गरीबों के शोषण को रोकने में असमर्थ है। प्रोफेसर डाइसी का हवाला देते हुए कहा गया है कि सरकार दो बाधाओं के कारण पंगु है: शासकों के अपने निहित स्वार्थ और बाहरी शक्तियों के विरोध का डर। सरकार सामाजिक-आर्थिक संहिता में हस्तक्षेप करने से डरती है, जिससे वह एक "पक्षाघात के रोगी" के समान हो गई है।

ब्रिटिश शासन में दलितों की अपरिवर्तित स्थिति

यह रेखांकित किया गया है कि ब्रिटिश सरकार ने दलितों की स्थिति में सुधार के लिए कुछ भी नहीं किया।

* छुआछूत: ब्रिटिश सरकार ने छुआछूत को खत्म करने के लिए कोई कदम नहीं उठाया।
* नागरिक अधिकार: दलितों को पहले की तरह ही कुओं से पानी खींचने या मंदिरों में प्रवेश करने का अधिकार नहीं मिला।
* रोजगार के अवसर: पुलिस या सेना में भर्ती के रास्ते उनके लिए बंद ही रहे।
* "चीन के दर्जी" की उपमा: ब्रिटिश सरकार की तुलना उस चीनी दर्जी से की गई है जो एक पुराने कोट के नमूने की नकल करते समय उसके फटे और पैबंद लगे हिस्सों की भी हूबहू नकल बना देता है। इसी प्रकार, अंग्रेजों ने दलितों के प्रति भेदभाव की मौजूदा व्यवस्था को निष्ठापूर्वक बनाए रखा।

राजनीतिक शक्ति की महत्वपूर्ण भूमिका

निष्कर्ष यह है कि दलितों की मुक्ति का मार्ग राजनीतिक शक्ति से होकर जाता है।

* आत्म-निर्भरता का सिद्धांत: "कोई भी तुम्हारा वैसा कष्ट निवारण नहीं कर सकता जैसा तुम स्वयं कर सकते हो और तुम स्वयं भी अपने कष्ट निवारण तब तक नहीं कर सकते जब तक राजनीतिक शक्ति तुम्हारे अपने हाथों में न हो।"
* स्वराज ही एकमात्र रास्ता: राजनीतिक शक्ति का एक अंश भी दलितों को तभी मिल सकता है जब देश में स्वराज हो। शक्ति के बिना, वे अपने समुदाय के "मसीहा" नहीं बन सकते।
* भय का निवारण: दलितों के मन में स्वराज को लेकर यह भय है कि इससे उन पर पुराने अत्याचारों की पुनरावृत्ति होगी।

उन्हें इस भय को त्यागकर भविष्य की कल्पना करने का आग्रह किया गया है, जहां स्वराज एक ऐसी शासन व्यवस्था प्रदान करेगा जिसमें वे स्वयं भागीदार होंगे, समान अधिकार प्राप्त करेंगे और अत्याचारियों से सुरक्षित रहेंगे।

4. साइमन आयोग की सिफारिशों का खंडन

यदि दलित वर्ग स्वराज का लक्ष्य अपनाता है, तो उसे साइमन आयोग की सिफारिशों को अस्वीकार करना होगा क्योंकि वे एक सच्ची जवाबदेह सरकार स्थापित करने में विफल रहती हैं।

जवाबदेही की अधूरी प्रणाली

* केंद्र में कोई बदलाव नहीं: आयोग ने केंद्रीय कार्यपालिका में कोई मूलभूत बदलाव प्रस्तावित नहीं किया है; वह पहले की तरह "गैर-जवाबदेह या लापरवाह" बनी रहेगी।
* राज्यों में दोषपूर्ण जवाबदेही: यद्यपि राज्यों में कार्यपालिका को विधानसभा के प्रति उत्तरदायी बनाने का प्रयास किया गया है, लेकिन राज्यपाल को दी गई "आपदा शक्ति" इस प्रावधान को कमजोर करती है। राज्यपाल ऐसे अधिकारी नियुक्त कर सकता है जो विधानसभा के प्रति जवाबदेह नहीं होंगे और वह किसी भी विभाग को अपने अधीन कर सकता है।

केंद्रीय जवाबदेही की अनिवार्यता

यह तर्क दिया गया है कि केवल राज्यों में जवाबदेही स्थापित करना अपर्याप्त और अव्यावहारिक है।

* राष्ट्रीय हितों का संबंध: देश के हित, जिसमें दलित वर्ग के हित भी शामिल हैं, राज्य सरकारों की तुलना में केंद्र सरकार से अधिक घनिष्ठ रूप से जुड़े हुए हैं। देश की समृद्धि इस बात पर निर्भर करती है कि केंद्र सरकार कितनी प्रभावी और संवेदनशील है। इसलिए, केंद्रीय सरकार की जवाबदेही के प्रश्न की अनदेखी नहीं की जा सकती।
* प्रशासनिक सामंजस्य: राज्य सरकारें कानून और व्यवस्था बनाए रखने के लिए केंद्र सरकार के एजेंट के रूप में कार्य करती हैं। यदि दोनों को तालमेल से काम करना है, तो उन्हें एक ही स्रोत से आदेश प्राप्त होने चाहिए। एक ऐसी स्थिति जहां राज्य का अधिकारी राज्य की विधानसभा के प्रति जवाबदेह हो, लेकिन उसे एक गैर-जवाबदेह केंद्रीय कार्यपालिका से आदेश लेना पड़े, गंभीर विवाद पैदा करेगा और संकट के समय प्रशासन को शक्तिहीन कर सकता है।

* **निष्कर्ष: केवल राज्य कार्यपालिका को उत्तरदायी बनाना संभव नहीं है। इसके साथ-साथ केंद्रीय कार्यपालिका को भी कुछ हद तक उत्तरदायी बनाना अनिवार्य है।**

“Equality and justice”
Patiala 29 November
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

गौतम ने बिम्बिसार को उत्तर दिया

Eng. Hardip Singh Chumber

मगधों के सम्राट ने ऐसे शब्द बोले—मज़बूत, प्रभावशाली, इन्द्र के समान। परन्तु इसे सुनकर भी राजकुमार विचलित नहीं हुए; वे पर्वत की तरह अडिग और स्थिर रहे। मगधों के राजा ने जब इस प्रकार संबोधित किया, तब गौतम ने शान्त, मैत्रीपूर्ण भाव और दृढ़ वाणी में उत्तर दिया। “राजन! तुम्हारे मुख से यह बात निकलना कोई आश्चर्य की बात नहीं है। तुम सिंह-ध्वज वाले महान वंश में जन्मे हो, अपने मित्रों से प्रेम करने वाले हो—ऐसे में मेरे प्रति यह मैत्रीपूर्ण प्रस्ताव प्रस्तुत करना स्वाभाविक ही है। दुष्ट बुद्धि वाले लोग अपने वंशानुकूल मित्रता को बनाए नहीं रख पाते—वह क्षीण हो जाती है; परन्तु सज्जन लोग अपने पूर्वजों की पुरानी मित्रता को नए-नए सद्गुणों से बढ़ाते रहते हैं। जो लोग अपने मित्रों के प्रति विपत्ति में भी अटल रहते हैं, मैं उन्हें ही सच्चा मित्र मानता हूँ। सुख के समय तो हर कोई मित्र बन जाता है।

जो लोग धनों को पा कर उनका उपयोग अपने मित्रों और धर्म के कल्याण में करते हैं, उनका धन ही वास्तविक अर्थ में स्थिर और सार्थक है—और नष्ट होने पर भी उन्हें दुःख नहीं देता। तुम्हारा यह प्रस्ताव, हे राजन, उदारता और मैत्री से प्रेरित है। मैं भी तुम्हें मैत्रीपूर्ण उत्तर ही दूँगा—इससे अधिक कुछ नहीं कहूँगा। मैं सर्पों से, स्वर्ग से गिरने वाली बिजली से, या प्रचण्ड अग्नि से भी उतना भयभीत नहीं हूँ, जितना इन सांसारिक विषयों से। ये क्षणिक सुख—जो हमारे धन और प्रसन्नता के चोर हैं—माया की तरह तैरते हुए, मन को भ्रमित करते हैं। केवल आशा मात्र से भी यह मोहित करते हैं, और जब मन में बस जाते हैं तब और भी अधिक।

भोगों का दास बना मनुष्य देवताओं के स्वर्ग में भी सुख नहीं पाता, मनुष्यों की तो बात ही छोड़िए। जैसे अग्नि ईंधन से कभी तृप्त नहीं होती, वैसे ही भोगों की चाह भी कभी नहीं मिटती। संसार में भोगों जैसा कोई दूसरा अनर्थ नहीं। लोग मोह में पड़कर इन्हीं के पीछे भागते हैं। परन्तु जो सत्य को जान लेता है—वह कौन-सा बुद्धिमान है जो स्वेच्छा से दुख को चुन ले? जो राजा समुद्र-परिवेष्ठित पृथ्वी को जीत लेते हैं, वे भी आगे समुद्र के पार के प्रदेशों को जीतना चाहते हैं। मनुष्य का मन भोगों से कभी भरता नहीं—जैसे समुद्र नदियों के जल से।

स्वर्ग से स्वर्ण-वर्षा प्राप्त करने वाले, सम्पूर्ण भूभाग के विजेता, और इन्द्रासन का आधा भाग प्राप्त कर लेने के बाद भी, मन्धात्री की तृष्णा नहीं मिट सकी। इन्द्र के छिप जाने पर देवताओं का राज्य भोगने वाला, और गर्व में ऋषियों को पालकी उठाने वाला नहुष भी संतुष्ट नहीं था। जब कर्मयोगी, जंगलवासी, जड़ों-फलों पर जीवित रहने वाले, रेशमी जटाओं वाले महान ऋषियों को भी भोगों ने परास्त कर दिया—तो यह कौन विवेकशील मनुष्य है जो इन शत्रुओं (भोगों) को अपनाए? जो लोग भोगों में फँसे हुए लोगों की दुर्दशा सुनते हैं, उनके लिए तो यह उचित है कि वे भोगों को तुरंत त्याग दें।

भोग–सफलता भी भोगी के लिए दुख का कारण है। क्योंकि प्राप्त होते ही वह मद में डूब जाता है—जो नहीं करना चाहिए वह करता है, और जिसको करना चाहिए उसे छोड़ देता है—अन्त में दुख का कारण बनता है। जो सुख परिश्रम से मिलते और टिकाए जाते हैं, और फिर धोखा देकर चले जाते हैं—वे उधार के सुख हैं। विवेकी, धीर पुरुष उनसे कैसे प्रसन्न हो सकता है? ये सुख सूखे घास की जली मशाल की तरह हैं—छूने में जलाते हैं, पाने में प्यास बढ़ाते हैं। विवेकी इनमें संतोष कैसे पाए? जो सुख साझा किए जाते हैं और जिनसे क्लेश पैदा होते हैं—जैसे फेंका हुआ मांस—उनमें कौन धैर्यवान व्यक्ति आनंद देख सकता है?

ये सुख इन्द्रियों की तरह विनाशकारी हैं—जो इन्हें अपनाते हैं, उन पर सभी ओर से विपत्ति लाते हैं। जो भी आत्मनियंत्रित व्यक्ति इनके दंश से पीड़ित हो जाते हैं, वे नष्ट हो जाते हैं, सुख नहीं पाते—तो इन्हें कौन धैर्यवान अपनाए? मनुष्य जितना भोगे, उतना असंतुष्ट रहता है—जैसे भूखे कुत्ते हड्डी पर। ये सुख तो सूखी हड्डियों के ढाँचे जैसे हैं—इनमें संतोष कहाँ? भोगों में फँसा, आशाओं का दास बना मूर्ख—मृत्यु का भी अधिकारी है, क्योंकि जीवित रहते हुए भी वह पीड़ा ही भोगता है।

हरिण संगीत के लोभ में नष्ट होते हैं, पतंगे प्रकाश में जल जाते हैं, मछली लोभ में काँटा निगल जाती है—इसी तरह भोगों का अंत सदैव दुःख ही होता है। यह प्रचलित मत कि ‘भोग सुख हैं’, गलत है। वे वस्तुतः केवल दुख-निवारण के साधन हैं—वस्तुतः असली सुख नहीं। जल प्यास बुझाने का साधन है, भोजन भूख मिटाने का, घर हवा–धूप–वर्षा से बचाने का, और वस्त्र ठंड व लज्जा से बचाने का साधन। शय्या निद्रा दूर करने का साधन है, रथ यात्रा की थकान मिटाने का, आसन खड़े रहने के दर्द मिटाने का—और स्नान शरीर की शुद्धि और स्वास्थ्य के लिए।

इसलिए बाहरी वस्तुएँ मनुष्य के लिए दर्द कम करने के साधन हैं — स्वयं में सुख नहीं। समझदार मनुष्य इन्हें सुख क्यों माने? जो पित्त–ज्वर में जलता हुआ मनुष्य शीतल जल को ‘सुख’ कहता है जबकि वह केवल दुःख घटा रहा है—वही व्यक्ति भोगों को ‘सुख’ कह सकता है। क्योंकि भोग सदैव परिवर्तनशील हैं, मैं उन्हें ‘सुख’ नहीं मान सकता। जिस अवस्था में वे सुख दें, दूसरी अवस्था में वे दुःख देते हैं। जो कपड़े और चंदन ठंड में सुख देते हैं, वे गर्मी में कष्ट देते हैं। और जो वस्तुएँ गर्मी में सुखद हैं—वे सर्दी में पीड़ा देती हैं।

लाभ–हानि जैसे विपरीत युग्म संसार की प्रत्येक वस्तु से जुड़े हैं—इसलिए न कोई मनुष्य सदैव सुखी है न सदैव दुखी। जब मैं देखता हूँ कि सुख–दुःख आपस में मिले हुए हैं—तो मुझे राज्य और दास–जीवन समान प्रतीत होते हैं। राजा भी सदैव नहीं मुस्कुराता, और दास भी सदैव दुःखी नहीं रहता। राजा को बड़ा उत्तरदायित्व निभाना पड़ता है—इसलिए उसके दुःख भी अधिक हैं। राजा संसार के लिए खूँटी की तरह है—सबके भार सहता है। राजा दुर्भाग्यशाली है यदि वह चंचल राजसत्ता पर भरोसा करे, और यदि भरोसा न करे तो भी वह असुरक्षित रहता है—ऐसे राजा के लिए सुख कहाँ?

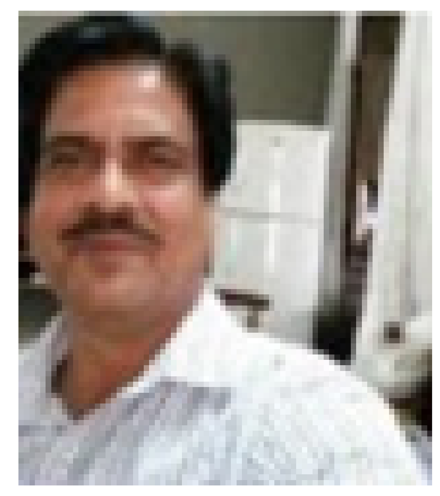

जब सम्पूर्ण पृथ्वी जीतकर भी मनुष्य केवल एक नगर में रह सकता है, और एक ही घर में निवास कर सकता है—तो यह राज्य–लाभ किसके लिए? राजा को भी एक ही वस्त्र, जितना भोजन भूख मिटाए, एक शय्या और एक आसन चाहिए। शेष सब तो केवल अहंकार के लिए हैं। यदि इन सबका उद्देश्य संतुष्टि है—तो मैं बिना राज्य के ही संतुष्ट हूँ। और जब संतुष्टि मिल जाए—तो अन्य भेद किसलिए? जो व्यक्ति सुख के वास्तविक मार्ग को जान चुका है—उसे भोगों से धोखा नहीं दिया जा सकता। तुम्हारी मित्रता को ध्यान में रखते हुए मैं पूछता हूँ—क्या भोग वास्तव में कोई मूल्य रखते हैं?

मैं क्रोध के कारण घर नहीं छोड़ा, न ही किसी शत्रु ने मेरा मुकुट छीना। न ही मैंने कोई ऊँची वस्तु पाने की आकांक्षा में तुम्हारा प्रस्ताव ठुकराया। जो व्यक्ति एक बार ज्वलंत मशाल या विषैले सर्प को छोड़ दे, वही मूर्ख फिर से उन्हें पकड़ना चाहेगा—उसी तरह जो भोग छोड़ चुका है, वही उन्हें पुनः अपनाएगा। जो आँखों वाले हो कर अंधों से ईर्ष्या करे, स्वतंत्र हो कर बंधुओं से, धनी हो कर निर्धनों से, और विवेकी हो कर पागलों से—वही संसार–भोगियों से ईर्ष्या कर सकता है।

जो भिक्षा पर निर्भर है, उसका शोक मत करो। उसके पास शांति, संतोष और भव–दुःखों से मुक्ति है। परंतु उसे शोक करो जो धन के रहते हुए भी लालसा से दग्ध होता है—जो यहाँ शांति नहीं पाता और मृत्यु के बाद भी दुःख भोगता है। तुम्हारा कथन तुम्हारे चरित्र, जीवन–पथ और वंश के अनुरूप है। और मेरा निर्णय—यह भी मेरे स्वभाव, मेरे व्रत और मेरे कुल के अनुकूल है।”

संत लौंगोवाल अभियांत्रिकी एवं प्रौद्योगिकी संस्थान में संविधान दिवस मनाया

“इक्वालिटी एंड जस्टिस
“ पटियाला 29 नवंबर
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

लोंगोवाल,29 नवंबर (जगसीर सिंह)- संत लौंगोवाल अभियांत्रिकी एवं प्रौद्योगिकी संस्थान लौंगोवाल में संविधान दिवस देशभक्ति के जोश के साथ मनाया गया। इस उपलक्ष्य में एक भव्य कार्यक्रम का आयोजन किया गया। इस का उद्देश्य इंजीनियरिंग के छात्रों में संवैधानिक नैतिकता और राष्ट्रीय गौरव का संचार करना था। राष्ट्रीय सेवा योजना समन्वयक डॉ. विनोद कुमार मीणा ने अल्प सूचना पर इस कार्यक्रम का आयोजन किया और अपने स्वागत भाषण में कहा कि जहाँ 26 जनवरी संविधान के लागू होने का दिन है, वहीं 26 नवंबर “हम, भारत के लोगों” द्वारा इसे अपनाने का सम्मान करने का दिन है।

समारोह की शुरुआत गणमान्य व्यक्तियों के नेतृत्व में एक औपचारिक प्रस्तावना वाचन और शपथ ग्रहण समारोह के साथ हुई, जिसके दौरान संकाय और छात्रों ने राष्ट्र की संप्रभुता और अखंडता को बनाए रखने का संकल्प लिया। कार्यक्रम में प्रो. संजीव बंसल (प्रबंधन एवं मानविकी विभाग) का एक विशेषज्ञ व्याख्यान भी शामिल था, जिन्होंने संविधान सभा पर एक ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य प्रस्तुत किया और मौलिक अधिकारों के महत्व पर विस्तार से प्रकाश डाला। उन्होंने छात्रों से अपने अधिकारों का प्रयोग जिम्मेदारी के साथ करने का आग्रह किया। अपने मुख्य भाषण में, प्रो. कमलेश प्रसाद, डीन, संकाय एवं कर्मचारी कल्याण, और डीन, छात्र कल्याण के प्रभारी, ने निदेशक प्रो. मणिकांत पासवान के नेतृत्व में संस्थान के विकास में अनुच्छेद 51ए में उल्लिखित मौलिक कर्तव्यों का पालन करने के महत्व पर बल दिया। प्राचीन भारतीय ज्ञान और संस्कृत श्लोकों का हवाला देते हुए, उन्होंने युवा टेक्नोक्रेट्स से प्रभावी समय प्रबंधन के माध्यम से सामाजिक उत्थान और राष्ट्र निर्माण के लिए अपने कौशल का उपयोग करने का आह्वान किया।

इस कार्यक्रम में प्रो. सुरिंदर सिंह, डीन, (अनुसंधान और परामर्श) और प्रो. कमलेश कुमारी, डीन, (योजना और विकास) की उपस्थिति ने कार्यक्रम की शोभा बढ़ाई। कार्यक्रम का समापन राष्ट्रगान के साथ हुआ, जिससे उपस्थित लोगों में न्याय, स्वतंत्रता, समानता और बंधुत्व के संवैधानिक मूल्यों के प्रति प्रतिबद्धता की नई भावना जागृत हुई।

BSNL और MTNL के सेवानिवृत्त कर्मचारियों के लिए एक बड़ा फैसला

ग्रेच्युटी की अधिकतम सीमा ₹20 लाख से बढ़ाकर ₹25 लाख कर दी गई

“इक्वालिटी एंड जस्टिस
“ पटियाला 29 नवंबर
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

वरिष्ठ नागरिकों के लिए BSNL का ‘सम्मान प्लान’—सालभर की सुविधा अब कम कीमत पर

BSNL ने 60 वर्ष या उससे अधिक आयु के लोगों के लिए नया ‘BSNL सम्मान प्लान’ शुरू किया है।

इस प्लान की प्रमुख विशेषताएँ:

- ₹1812 में पूरे 365 दिन की वैधता
- प्रतिदिन 2GB हाई-स्पीड डेटा
- अनलिमिटेड कॉलिंग बिना किसी FUP सीमा
- रोज़ 100 SMS
- नए उपभोक्ताओं के लिए फ्री सिम कार्ड
- 6 महीने के लिए BiTV प्रीमियम सब्सक्रिप्शन मुफ्त

वरिष्ठ नागरिकों ने इसे उपयोगी बताया है, खासकर उन लोगों ने जिन्हें सालभर चलने वाला स्थिर और सस्ता कनेक्शन चाहिए।

BSNL वर्किंग एम्प्लॉइज़ के लिए वेतन संशोधन और 5G प्रोजेक्ट में नई नियुक्तियों की तैयारी

कंपनी ने कार्यरत कर्मचारियों को लेकर भी

महत्वपूर्ण संकेत दिए हैं—

- 2017 से लंबित वेतन संशोधन (Pay Revision) पर सरकार और BSNL प्रबंधन के बीच बातचीत अंतिम दौर में।
- BSNL के 4G और आगामी 5G नेटवर्क विस्तार के लिए टेक्निकल व फील्ड कर्मचारियों की भर्ती पर विचार किया जा रहा है।
- कर्मचारियों को अत्याधुनिक प्रशिक्षण देने के लिए BSNL Training Centres को अपग्रेड किया जा रहा है।
- 5G लॉन्च की तैयारी: दिसंबर 2025 तक दिल्ली व मुंबई में BSNL 5G सेवा शुरू होने की उम्मीद।

इससे कर्मचारियों में उत्साह और भविष्य को लेकर उम्मीद जगी है।

BSNL रिटायर्ड कर्मचारियों की पेंशन और ग्रेच्युटी में बड़ी राहत

BSNL और MTNL के सेवानिवृत्त कर्मचारियों के लिए एक बड़ा फैसला किया गया है—

- ग्रेच्युटी की अधिकतम सीमा ₹20 लाख से बढ़ाकर ₹25 लाख कर दी गई है।
- पेंशन संशोधन की मांग तेज: पेंशन भोगियों और संघों ने समीक्षा को जल्दी लागू करने की माँग की है।
- पेंशन भुगतान में देरी, मेडिकल लाभ व अन्य सुविधाओं पर भी सरकार विचार कर रही है।
- कुछ संघों ने चेतावनी दी है कि यदि पेंशन संशोधन जल्द नहीं किया गया तो वे संसद मार्च करेंगे।

सेवानिवृत्त कर्मचारियों ने कहा है कि BSNL में नौकरी देने वाले पुरानी पीढ़ी के प्रति सरकार को न्यायपूर्ण रवैया अपनाना चाहिए।

Equality and Justice, Patiala की टिप्पणी

BSNL द्वारा वरिष्ठ नागरिकों, कामकाजी कर्मचारियों और पेंशनभोगियों के लिए की गई ये पहलें स्वागतयोग्य हैं।

सरकारी उपक्रम में वर्षों सेवाएँ देने वाले लोग बेहतर पेंशन और सुविधाओं के अधिकारी हैं।

हमारी राय में—

- सम्मान प्लान डिजिटल इंडिया में बुज़ुर्गों को जोड़ने का कदम है।
- वर्किंग कर्मचारियों के लिए वेतन संशोधन अत्यंत आवश्यक बन चुका है।
- पेंशनभोगियों की माँगें उचित हैं और सरकार को बिना देरी इन्हें लागू करना चाहिए।